NN 57/2018 (27.6.2018.), Odluka o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke

HRVATSKA NARODNA BANKA

1178

Na temelju članka 14. stavka 11. i članka 42. stavka 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (»Narodne novine«, br. 108/2017.) i članka 43. stavka 2. točke 9. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine«, br. 75/2008. i 54/2013.) guverner Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU

O POSTUPKU PROCJENE RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA TE NAČINU PROVOĐENJA MJERA POJEDNOSTAVLJENE I POJAČANE DUBINSKE ANALIZE STRANKE

DIO PRVI

GLAVA I.
UVODNE ODREDBE

Predmet Odluke

Članak 1.

Ovom se Odlukom propisuju:

1) postupak procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma

2) čimbenici rizika koje kreditne i financijske institucije trebaju razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosom i povremenom transakcijom i

3) način provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke.

Obveznici primjene

Članak 2.

(1) Odredbe prvog dijela ove Odluke primjenjuju se na:

1) kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za rad

2) kreditne unije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za rad

3) institucije za platni promet sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za pružanje usluga

4) institucije za elektronički novac sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za pružanje usluga

5) podružnice kreditne institucije iz trećih zemalja koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za pružanje usluga

6) podružnice institucija za platni promet iz trećih zemalja koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za pružanje usluga

7) podružnice institucije za elektronički novac iz trećih zemalja koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za pružanje usluga

8) podružnice kreditnih institucija iz druge države članice Europske unije za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest Hrvatskoj narodnoj banci o osnivanju podružnice u Republici Hrvatskoj

9) podružnice institucije za elektronički novac iz druge države članice Europske unije za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest Hrvatskoj narodnoj banci o osnivanju podružnice u Republici Hrvatskoj

10) podružnice institucije za platni promet iz druge države članice za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest Hrvatskoj narodnoj banci o osnivanju podružnice u Republici Hrvatskoj

11) zastupnike pružatelja platnih usluga iz druge države članice, za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest Hrvatskoj narodnoj banci o pružanju platnih usluga u Republici Hrvatskoj i

12) distributere institucija za elektronički novac iz druge države članice, za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest Hrvatskoj narodnoj banci o distribuciji elektroničkog novca u Republici Hrvatskoj.

(2) Odredbe prvog dijela ove Odluke na odgovarajući način se primjenjuju i na društva iz točki 1. do 12. stavka 1. ovog članka kada se nalaze u stečaju ili je za njih pokrenut postupak likvidacije.

(3) Odredbe drugog dijela ove Odluke primjenjuju se na društva iz stavka 1. i 2. ovog članka koja pružaju uslugu ili uspostavljaju odnose propisane u glavama od III. do X. Odredbe drugog dijela ove Odluke dopuna su prvom dijelu ove Odluke i ne mogu se primjenjivati izdvojeno.

Pojmovi

Članak 3.

(1) Pojam »predikatno kazneno djelo«, »grupa«, »kreditna institucija«, »financijska institucija«, »fiktivna banka«, »država članica«, »treća država«, »politički izložena osoba« i »više rukovodstvo« imaju značenje kako je uređeno Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

(2) Pojedini pojmovi koji se upotrebljavaju u ovoj Odluci imaju sljedeće značenje:

1) *nadležna tijela* jesu tijela nadležna za osiguravanje usklađenosti društava sa zahtjevima Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 141, 5. 6. 2015.) kako su preneseni u nacionalno zakonodavstvo

2) *društva* jesu kreditne institucije i financijske institucije te podružnice, zastupnici i distributeri iz članka 2. stavka 1. i 2. ove Odluke

3) *države povezane s višim rizikom od pranja novca i financiranja terorizma* jesu države koje, na temelju procjene čimbenika rizika iz glave II. ove Odluke, predstavljaju viši rizik od pranja novca i financiranja terorizma. Pojam uključuje, ali nije ograničen na, visokorizične treće države za koje su identificirani strateški nedostatci u njihovim sustavima sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma iz članka 49. stavka 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

4) *povremena transakcija* jest transakcija koja se ne obavlja u okviru uspostavljenoga poslovnog odnosa

5) *zbirni račun* je račun koji otvara stranka, primjerice odvjetnik ili javni bilježnik, u svrhu držanja novca svojih stranaka. Sredstva stranaka na računu su objedinjena, ali stranke ne mogu izravno kreditnoj instituciji dati nalog za provođenje transakcije. Zbirnim računom ne smatra se račun na kojem se drže sredstva stambene pričuve.

6) *rizik od pranja novca i financiranja terorizma* je učinak i vjerojatnost pojave pranja novca i financiranja terorizma. Rizik se odnosi na razinu rizika koja postoji prije primjene mjera ublažavanja rizika.

7) *čimbenici rizika* jesu varijable koje, same po sebi ili u kombinaciji, mogu povećati ili umanjiti rizik od pranja novca i financiranja terorizma koji predstavlja određeni pojedinačni poslovni odnos ili povremena transakcija

8) *pristup utemeljen na procjeni rizika* je pristup u kojemu nadležna tijela i društva utvrđuju, procjenjuju i razumiju rizike od pranja novca i financiranja terorizma kojima su izložena društva te poduzimaju mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma koje su proporcionalne tim rizicima

9) *izvor sredstava* je podrijetlo sredstava uključenih u poslovni odnos ili povremenu transakciju. Uključuje i aktivnost kojom su stvorena sredstva koja se upotrebljavaju u poslovnom odnosu, primjerice osobni dohodak, odnosno zaradu stranke te sredstvo kojim je izvršen prijenos sredstava stranke.

10) *izvor imovine* je podrijetlo ukupne imovine stranke, primjerice nasljedstvo ili štednja

11) *Zakon* je Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (»Narodne novine« br. 108/2017.)

12) *Direktiva (EU) 2015/849* je Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 141, 5. 6. 2015.)

13) *Uredba (EU) 2015/847* je Uredba (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) 1781/2006 (Tekst značajan za EGP) (SL L 141, 5. 6. 2015.)

14) *Direktiva (EU) 2015/2366* je Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337 23. 12. 2015.)

15) *FATF* je Skupina zemalja za financijsku akciju

16) *FSAP* je Program procjene financijskog sektora

17) *EGP* je Europski gospodarski prostor

18) *OECD* je Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj

19) *G20* je skupina od dvadeset ministara financija i guvernera središnjih banaka

20) *voditelj poslovnog odnosa* je zaposlenik društva koji upravlja poslovnim odnosom sa strankom kojoj se pružaju usluge upravljanja imovinom.

GLAVA II.
PROCJENA I UPRAVLJANJE RIZIKOM OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Procjena rizika i upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma

Članak 4.

Procjena rizika i upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom uključuju:

1) analizu rizika od pranja novca i financiranja terorizma iz članka 12. Zakona

2) dubinsku analizu stranke

3) holistički pregled i procjenu rizika poslovnog odnosa ili povremene transakcije i

4) praćenje poslovnog odnosa i povremenih transakcija te revidiranje procjene rizika.

Dubinska analiza stranke

Članak 5.

(1) Društvo je dužno koristiti se analizom rizika iz članka 4. točke 1. ove Odluke pri donošenju odluke o primjerenoj razini i vrsti dubinske analize stranke koju primjenjuje na pojedinačni poslovni odnos i povremenu transakciju.

(2) Prije uspostave poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije društvo je dužno primijeniti mjere dubinske analize iz članka 15. stavka 1. točaka 1., 2. i 3. Zakona.

(3) Društvo je dužno prilagoditi opseg početnih mjera dubinske analize stranke na temelju procjene rizika.

(4) Kada je rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom nizak, društvo može primijeniti mjere pojednostavljene dubinske analize stranke u skladu s člankom 43. Zakona, osim ako nije drugačije propisano.

(5) Kada je rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom visok, društvo je dužno primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke u skladu s člankom 44. Zakona.

Holistički pregled rizika poslovnog odnosa ili povremene transakcije

Članak 6.

Društvo je dužno prikupiti dovoljno informacija kako bi osiguralo identifikaciju svih relevantnih čimbenika rizika, uključujući, ako je potrebno, primjenom dodatnih mjera dubinske analize stranke. Te čimbenike rizika društvo je dužno procijeniti i stvoriti holistički pregled rizika povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom.

Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Članak 7.

Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma uključuje:

1) identifikaciju rizika od pranja novca i financiranja terorizma i

2) procjenu čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma.

Identifikacija rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Članak 8.

(1) Društvo je dužno identificirati kojim je rizicima od pranja novca i financiranja terorizma izloženo ili bi bilo izloženo zbog uspostave pojedinačnoga poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije.

(2) Pri identifikaciji rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanih s pojedinačnim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom društvo je dužno razmotriti odgovarajuće čimbenike rizika, uključujući identitet stranke, države ili geografska područja u kojima stranka posluje, pojedine proizvode, usluge i transakcije koje su stranci potrebne i kanale kojima ih stranci isporučuje.

Izvori informacija

Članak 9.

(1) Uvijek kada je to moguće društvo je dužno informacije o čimbenicima rizika od pranja novca i financiranja terorizma prikupiti iz različitih izvora, bez obzira na to pristupa li im pojedinačno ili kroz komercijalno dostupne mehanizme ili baze podataka u kojima su objedinjene informacije iz nekoliko izvora.

(2) Društvo određuje vrstu i broj izvora informacija u skladu s procjenom rizika.

(3) Društvo je dužno razmotriti sljedeće izvore informacija:

1) nadnacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma Europske komisije

2) nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma

3) strateške objave i upozorenja državnih tijela te obrazloženja koja se daju uz relevantne propise

4) smjernice, okružnice i informacije nadležnih tijela te obrazloženja odluka o izrečenim kaznama

5) izvještaje o prijetnjama, upozorenja i tipologije te ostale informacije Ureda za sprječavanje pranja novca i tijela kaznenog progona

6) informacije dobivene u sklopu početne dubinske analize stranke i

7) vlastita saznanja i stručna iskustva.

(4) Društvo može razmotriti sljedeće izvore informacija:

1) informacije udruženja obveznika o tipologijama i informacijama o rizicima u nastajanju

2) informacije organizacija civilnog društva o indeksima percepcije korupcije i druge izvještaje o državama

3) informacije međunarodnih tijela zaduženih za određivanje standarda o izvještajima o međusobnoj procjeni ili neobvezujućim crnim listama

4) informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih javnih izvora i medija

5) informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih komercijalnih organizacija, kao što su izvještaji o rizicima i

6) informacije statističkih organizacija i akademske zajednice.

Čimbenici rizika

Članak 10.

(1) Društvo je dužno internom politikom propisati čimbenike rizika kojima će se koristiti te ih dosljedno primjenjivati. Pri definiranju čimbenika rizika društvo je dužno najmanje razmotriti čimbenike rizika iz ove Odluke i Zakona.

(2) Društvo nije dužno pri procjeni rizika pojedinačnoga poslovnog odnosa ili povremene transakcije identificirati sve čimbenike rizika propisane ovom Odlukom, već one koji su relevantni za pojedini poslovni odnos ili transakciju.

(3) Društvo je dužno usvojiti holistički pristup riziku koji je povezan s okolnostima pojedinoga poslovnog odnosa ili povremenom transakcijom te uzeti u obzir da postojanje izoliranih čimbenika rizika nužno ne povisuje niti snižava kategoriju rizika, osim u slučaju iz članka 44. Zakona.

Čimbenici rizika stranke

Članak 11.

(1) Društvo je dužno pri identifikaciji rizika povezanog sa strankom i stvarnim vlasnikom stranke razmotriti rizike povezane s njihovim poslovanjem ili profesionalnom djelatnošću, ugledom te prirodom i ponašanjem.

(2) Čimbenici rizika povezani s poslovanjem ili profesionalnom djelatnošću stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je društvo dužno razmotriti jesu sljedeći:

1) je li stranka ili stvarni vlasnik stranke povezan sa sektorima koji su izloženi višem riziku korupcije

2) je li stranka ili stvarni vlasnik stranke povezan sa sektorima koji su izloženi višem riziku od pranja novca i financiranja terorizma

3) je li stranka ili stvarni vlasnik stranke povezan sa sektorima koji uključuju značajne iznose gotovine

4) koja je priroda poslovanja i svrha zbog koje je osnovana pravna osoba ili subjekt iz članka 26. stavka 1. Zakona

5) je li stranka ili stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba ili postoje druge relevantne veze s politički izloženom osobom

6) je li stranka ili stvarni vlasnik stranke na drugoj istaknutoj javnoj funkciji ili je riječ o osobi koja bi mogla zloupotrijebiti svoj položaj za stjecanje vlastite koristi

7) je li stranka pravna osoba za koju vrijede zahtjevi u smislu objave podataka kojima se osigurava da pouzdane informacije o stvarnom vlasniku stranke budu javno dostupne, primjerice dionička društva čije su dionice uvrštene na burzu

8) je li stranka kreditna ili financijska institucija koja djeluje za vlastiti račun u državi s učinkovitim sustavom sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i koja je nadzirana u smislu ispunjenja obveza sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

9) je li stranka kreditna ili financijska institucija prema kojoj su proteklih godina primijenjene sankcije ili druge mjere od strane nadležnog tijela zbog propusta u ispunjenju obveza sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma ili drugih relevantnih propusta u poslovanju

10) je li stranka tijelo javne uprave ili trgovačko društvo iz države s niskim razinama korupcije i

11) odgovaraju li informacije o stranci ili stvarnom vlasniku stranke saznanjima društva o njihovoj prijašnjoj, postojećoj ili planiranoj poslovnoj aktivnosti, prihodu poslovanja, izvoru sredstava i imovine stranke ili stvarnog vlasnika.

(3) Čimbenici rizika povezani s ugledom stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je društvo dužno razmotriti jesu sljedeći:

1) postoje li nepovoljni izvještaji pouzdanih i vjerodostojnih medija ili drugih izvora informacija o stranci ili stvarnom vlasniku stranke, primjerice navodi o kaznenim djelima ili povezanosti s terorizmom ili financiranjem terorizma, pritom nije neophodno da je za te protupravne radnje donesena pravomoćna presuda

2) je li imovina stranke, stvarnog vlasnika stranke ili bilo koje osobe za koju se zna da je s njima usko povezana bila, ili društvo ima osnove za sumnju da je bila, zamrznuta zbog upravnih ili kaznenih postupaka ili navoda o terorističkoj aktivnosti ili financiranju terorizma

3) ima li društvo saznanja da su stranka ili stvarni vlasnik stranke bili prijavljeni Uredu za sprječavanje pranja novca zbog sumnjivih transakcija i

4) ima li društvo druge nepovoljne informacije o integritetu stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je prikupilo tijekom trajanja poslovnog odnosa.

(4) Društvo mora uzeti u obzir da neki od čimbenika rizika povezani s ugledom, prirodom i ponašanjem stranke ili stvarnog vlasnika stranke neće biti vidljivi pri uspostavi poslovnog odnosa, odnosno mogu se pojaviti nakon što je poslovni odnos već uspostavljen.

(5) Čimbenici rizika povezani s prirodom i ponašanjem stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je društvo dužno razmotriti jesu sljedeći:

1) ima li stranka opravdani razlog zbog kojeg ne može pružiti čvrst dokaz o svom identitetu

2) postoji li sumnja u vjerodostojnost ili istinitost identiteta stranke ili stvarnog vlasnika stranke

3) postoji li sumnja da stranka nastoji izbjeći uspostavljanje poslovnog odnosa, primjerice stranka namjerava izvršiti jednu transakciju ili više jednokratnih transakcija iako bi uspostavljanje poslovnog odnosa bilo ekonomski opravdanije

4) je li struktura vlasništva i kontrole stranke složena ili netransparentna i postoji li za to očito poslovno ili pravno opravdanje

5) izdaje li stranka dionice koje glase na donositelja ili ima nominalne dioničare

6) je li stranka pravna osoba ili pravno uređenje koje bi se moglo iskoristiti kao sredstvo za čuvanje imovine

7) postoji li opravdani razlog zbog kojeg je došlo do promjene u strukturi vlasništva i kontrole stranke

8) traži li stranka provedbu transakcija koje su složene, neuobičajeno ili neočekivano velike ili imaju neobičan ili neočekivan tijek bez očite ekonomske ili vidljive pravne svrhe ili poslovnog opravdanja

9) postoji li razlog za sumnju da stranka nastoji izbjeći pragove iz članka 16. stavka 1. točaka 2. i točke 3. ili članka 61. stavka 1. Zakona

10) traži li stranka nepotrebne ili nerazumne razine tajnovitosti, primjerice oklijeva u pružanju informacija potrebnih za provedbu dubinske analize ili pokazuje znakove prikrivanja prave prirode svojeg poslovanja

11) jesu li dane informacije o izvoru imovine ili izvoru sredstava stranke ili stvarnog vlasnika stranke razumljive i uvjerljive, primjerice izvor sredstava potječe od plaće, nasljedstva ili ulaganja